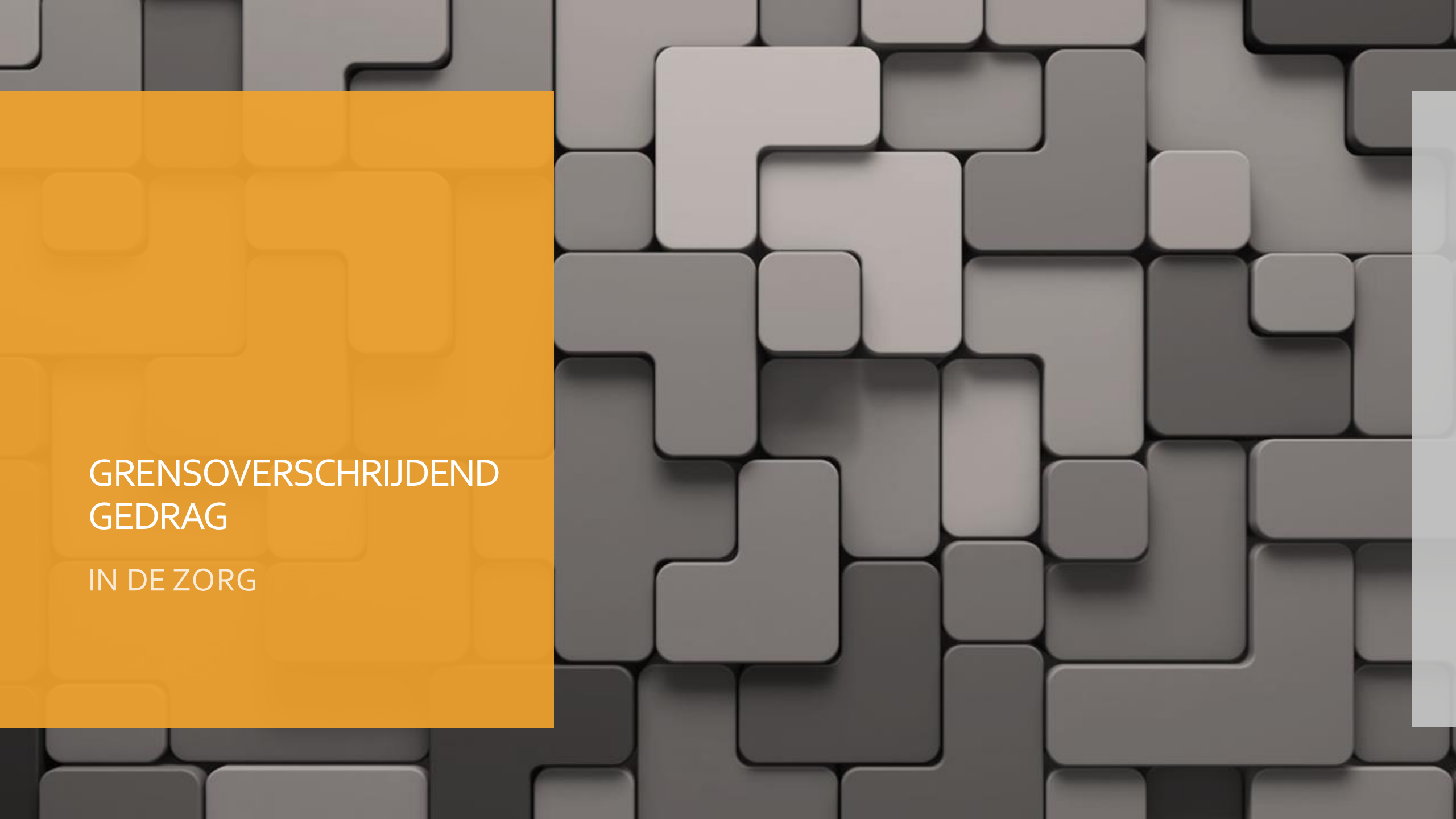

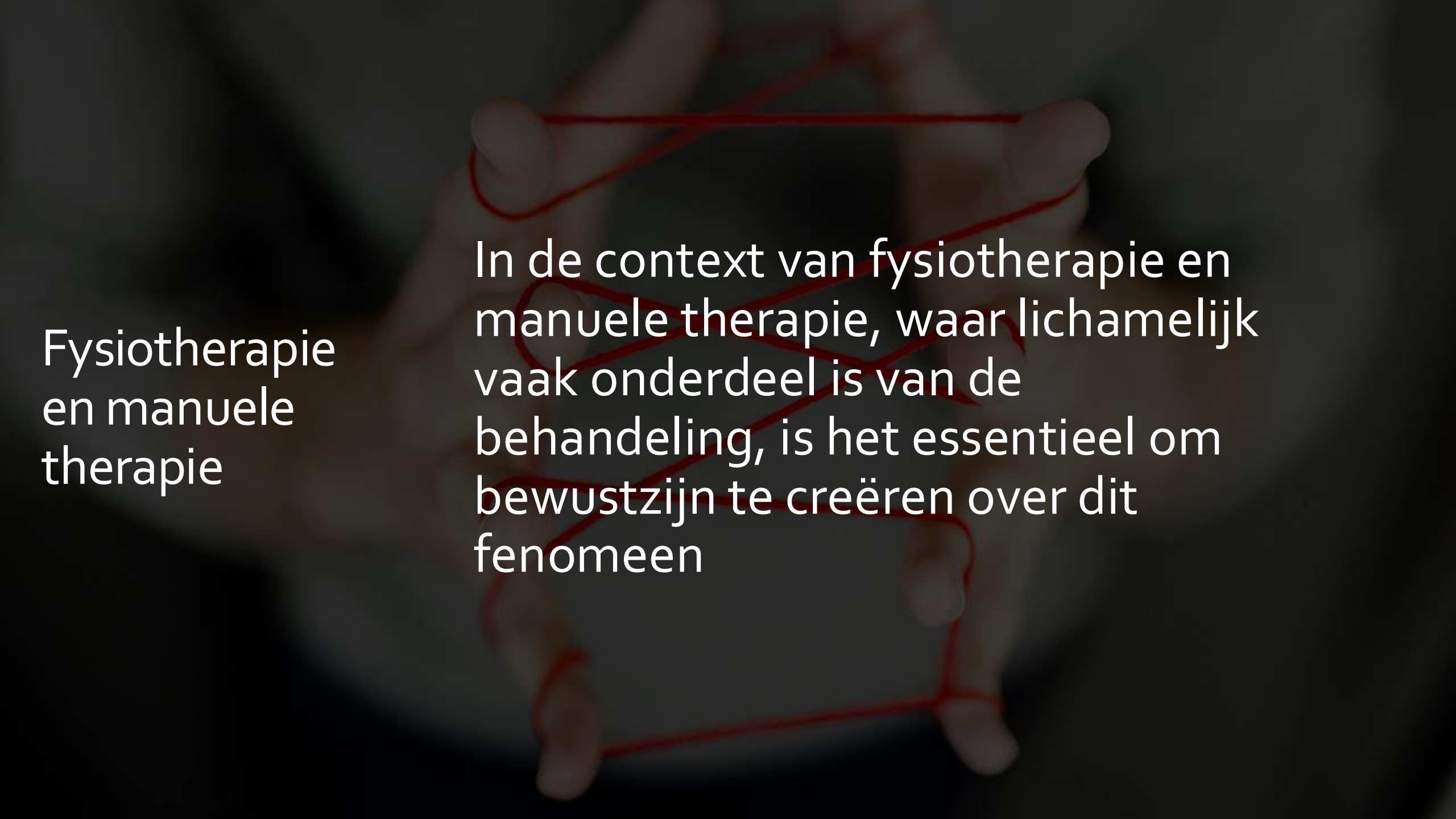
GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

IN DE ZORG

Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Grensoverschrijdend gedrag verwijst naar alle vormen van gedrag waarbij fysieke, emotionele of professionele grenzen worden overschreden. Dit kan variëren van ongepaste opmerkingen tot fysieke intimidatie of seksuele handelingen (Roozen-Vlachos & Weenink, 2021).

Grensoverschrijdend gedrag in de gezondheidszorg is een ernstig en complex probleem dat zowel patiënten als zorgverleners treft

Fysiotherapie
en manuele
therapie

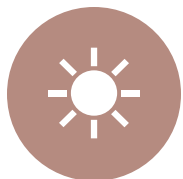
In de context van fysiotherapie en manuele therapie, waar lichamelijk vaak onderdeel is van de behandeling, is het essentieel om bewustzijn te creëren over dit fenomeen

(Seksueel)
Grensoverschrijdend gedrag
van de therapeut naar de
patient

(Seksueel)
Grensoverschrijdend gedrag
van de patient naar de
therapeut

Grensoverschrijdend gedrag
binnen een team
(psychologische
onveiligheid)

Vormen van grensoverschrijdend gedrag

Hoe vaak komt het voor van therapeut naar patiënt?

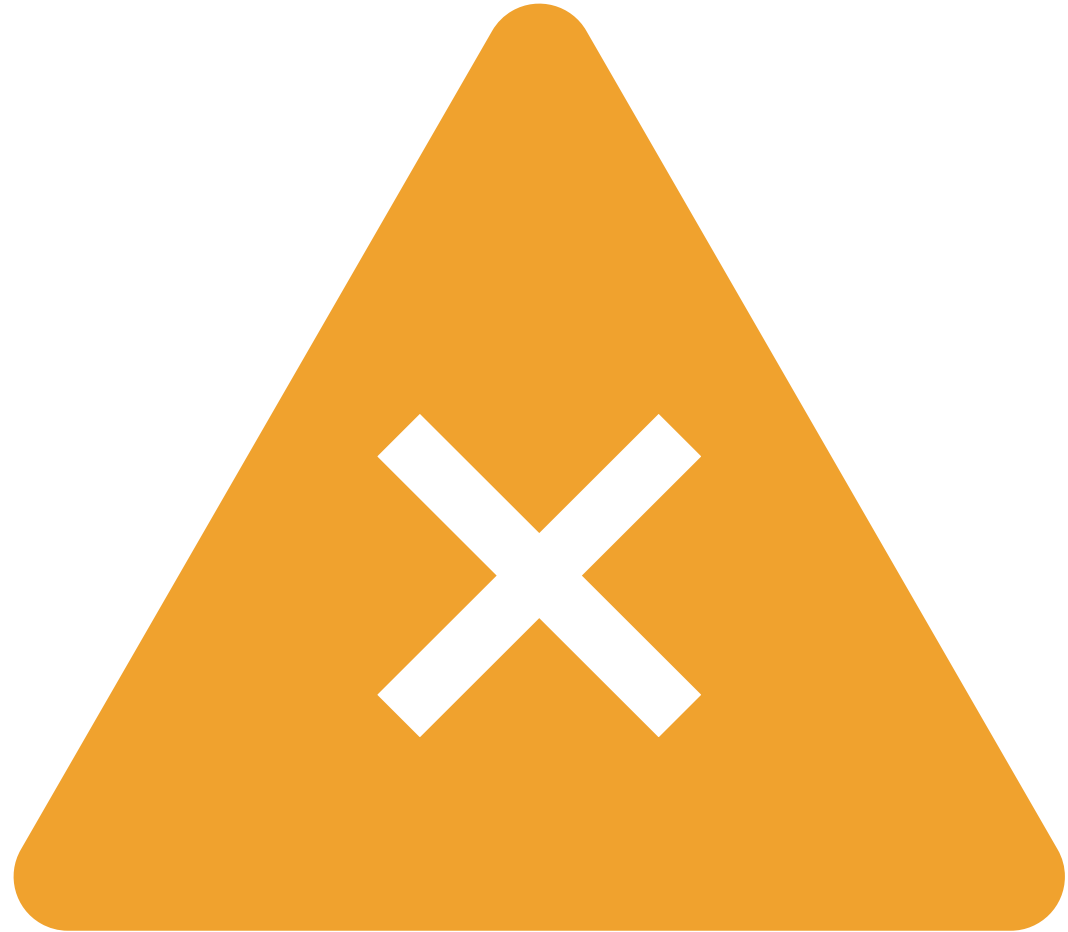
- **Historisch Onderzoek in Nederland**

- In de jaren tachtig en negentig werden in Nederland meerdere onderzoeken uitgevoerd naar grensoverschrijdend gedrag door zorgverleners. Henderikx en Van Son-Schoones (1984) vonden dat **20,6%** van de huisartsen en **36,3%** van de maatschappelijk werkers aangaf erotisch lichamelijk contact te hebben gehad met een patiënt. Seksueel contact werd gerapporteerd door **3,5%** van de huisartsen en **13,5%** van de maatschappelijk werkers.
- Een onderzoek onder KNO-artsen en gynaecologen toonde aan dat **4,1%** van de 656 respondenten seksueel contact had gehad met een patiënt (Weijers et al., 1990). In 2002 werd een vergelijkbaar onderzoek uitgevoerd onder huisartsen, waarbij **3,3%** aangaf seksueel contact met een patiënt te hebben gehad. Dit percentage was hoger voor mannelijke huisartsen (**4,4%**) dan voor vrouwelijke huisartsen (**0,8%**) (Weijers et al., 2002).

Hoe vaak komt het vandaag de dag voor?

- **Inspectie Jeugd en Gezondheidszorg**
- Er is de afgelopen jaren een forse stijging in het aantal meldingen
- Van 130 (2020) naar 330 (2023)
- Waarbij fysiotherapie in de top 4 staat qua professie waar de meeste meldingen voor komen

Aangezien slechts 5-10% van de slachtoffers incidenten meldt (Carr, 2003), onderschatten officiële statistieken het probleem (Sansone & Sansone, 2009)

What else?

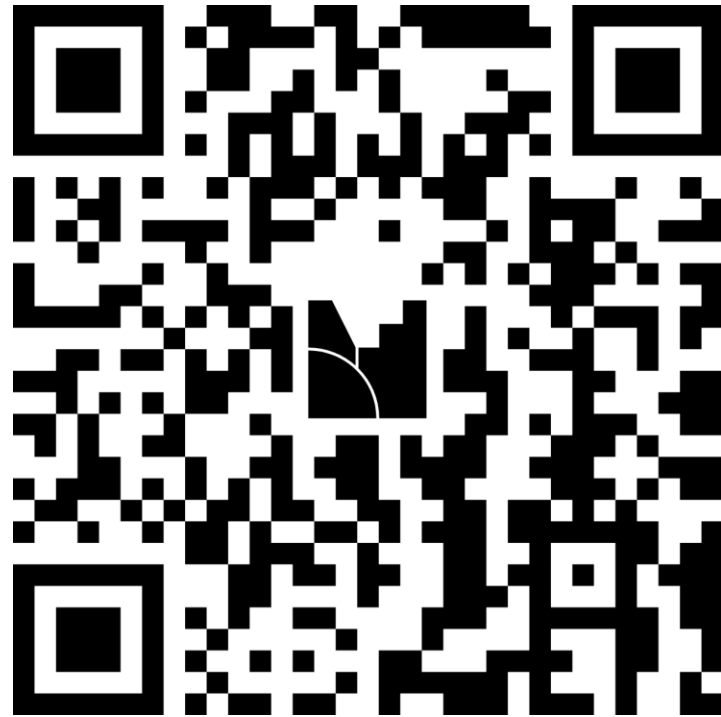
Grensoverschrijdend gedrag
gaat verder dan alleen seksuele
gedragingen

Verbale intimidatie, lastigvallen,
ongepaste aanrakingen,
ongepaste persoonlijke vragen,
roddelen, het gevoel van
onveiligheid, enz

Hoe denken
jullie hier over?

Mentimeter:

Wetgeving en beroepscodes

In 2024 heeft onze beroepsgroep zich geconformeerd aan het zorgmanifest. Waarbij we ons best doen om SGOOG tegen te gaan

Regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld

Zorgmanifest

Een commitment vanuit het hart van de zorg

Over dit zorgmanifest

De zorg is een van de grootste werkgevers van ons land. Vroeg of laat heeft iedereen zorg, en dus ook zorgverleners, nodig. Patiënten en cliënten zijn misschien wel op hun kwetsbaarst als ze zorg nodig hebben. Ze zijn afhankelijk van hun zorgverlener. Je hebt als zorgverlener dan ook samen met je collega's een grote verantwoordelijkheid voor de gezondheid en het welzijn van je patiënten of cliënten.

Daarom is veiligheid op de werkvloer zo belangrijk: tussen collega's onderling, tussen zorgverleners en patiënten of cliënten en tussen patiënten of cliënten onderling. Deze veiligheid is de basis voor vertrouwen, respect, professionele integriteit, kwaliteit van zorg en het welzijn van iedereen.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag hoort zeker niet thuis in de zorg.

Het is daarom noodzakelijk om seksueel grensoverschrijdend gedrag tegen te gaan. Maar dat is niet genoeg. Ook integer en respectvol gedrag aanmoedigen is een voorwaarde voor de gewenste cultuurverandering, die leidt tot een psychologisch en sociaal veilige zorgsector voor zorgverleners én patiënten en cliënten.

In dit zorgmanifest verbinden wij ons als sector aan de actieve en gezamenlijke inzet die dit vraagt.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de zorg

Seksueel grensoverschrijdend gedrag is een actueel, urgent en structureel probleem in onze samenleving. Met seksueel grensoverschrijdend gedrag bedoelen we 'seksueel getinte opmerkingen, gebaren of aanrakingen, die de ontvanger als grensoverschrijdend ervaart'.

Ook binnen de zorg erkennen we seksueel grensoverschrijdend gedrag als urgent probleem.

Het gedrag komt voor in verschillende zorgrelaties:

- In het contact tussen zorgverleners en patiënten of cliënten.
- In het contact tussen collega's.
- In het contact tussen patiënten of cliënten.

Het verschil per werkveld hoe kwetsbaar deze zorgrelaties zijn voor seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het heeft in alle gevallen een **grote impact** op het slachtoffer/de melder, de pleger/beschuldigde, naasten, betrokken omstanders en collega's en de organisatie. Naast de (vaak blijvende) persoonlijke schade kan het ook leiden tot ziekteverzuim, juridische procedures, hoge kosten en imago schade voor de organisatie.

Het gevolg? Minder vertrouwen in zorgverleners en hun beroepsgroep, minder plezier in het vak, talenten die uit de zorg vertrekken en schade aan de kwaliteit en veiligheid van de zorg. Dit willen we voorkomen.

Daarom onderstrepen we met dit manifest hoe belangrijk het is om integer en respectvol gedrag te bevorderen en seksueel grensoverschrijdend gedrag tegen te gaan.

HET GEDRAG KOMT VOOR IN VERSCHILLENDE ZORGRELATIES:

Een **zorgverlener** kan gevoelens ontwikkelen voor een **patiënt of cliënt**, die op een glidende schaal ontstaan. Ook andersom komt dit voor. Door deze gevoelens niet op tijd te bespreken, kunnen grenzen worden overschreden. Ook kan seksueel grensoverschrijdend gedrag ontstaan als er tijdens de opleiding en binnen organisaties niet genoeg aandacht is voor het leren aangeven van de eigen grenzen als zorgverlener.

Bijvoorbeeld als er een ongelijke machtsverhouding is, er sprake is van afhankelijkheid tussen **collega's** in een werk- of opleidings situatie, collega's fysiek dicht bij elkaar werken of lange tijd één-op-één met elkaar samenwerken.

Vooral op plekken waar **patiënten of cliënten** lange tijd samenwonen en er geen aandacht is voor specifieke risicofactoren, kunnen situaties van seksueel grensoverschrijdend gedrag ontstaan.

Wetgeving en codes

In Nederland is grensoverschrijdend gedrag strafbaar onder het Wetboek van Strafrecht. Artikelen 246 tot en met 249 behandelen seksuele intimidatie, aanranding en verkrachting (Wetboek van Strafrecht, n.d.).

Het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (KNGF) hanteert een gedragscode die therapeuten verplicht tot professioneel en ethisch handelen (KNGF, 2020). Deze code benadrukt het belang van respectvolle omgang met patiënten en het handhaven van professionele grenzen.

KNGF Beroepscode voor de Fysiotherapeut

Leidraad voor het professioneel fysiotherapeutisch handelen

kngf.nl

Gedragcodes

- Beroepsverenigingen zoals het KNGF hanteren gedragscodes die seksueel contact met patiënten verbieden (KNGF, 2020).
- De artseneed en de gedragsregels benadrukken het belang van professionele afstand en respect voor de autonomie van de patiënt.

BIG

- Het aangaan van een seksuele relatie met een patiënt is in strijd met de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG).
- Dit kan leiden tot tuchtrechtelijke maatregelen, waaronder schorsing of doorhaling van de inschrijving in het BIG-register (Wet BIG, 1993).
- Artikel 47 van de Wet BIG stelt dat zorgverleners moeten handelen volgens de zorg die zij als goed hulpverlener behoren te betrachten.

Professionele grenzen

- Professionele grenzen zijn de grenzen die zorgverleners stellen om een veilige en effectieve therapeutische relatie te behouden. Het overtreden van deze grenzen kan het vertrouwen tussen therapeut en patiënt schaden (Nederlands Huisartsen Genootschap [NHG], 2019).

Statement KNGF Grensoverschrijdend gedrag

Of het nu werknemers, collega's, studenten of patiënten betreft; fysiotherapie moet in een veilige, prettige omgeving plaatsvinden. Wij spreken ons heel duidelijk uit tegen (seksueel) grensoverschrijdend gedrag, machtsmisbruik en andere ongewenste omgangsvormen.

Als het om patiëntencontact gaat dan is de [Beroepscode voor de Fysiotherapeut](#) heel duidelijk: "de fysiotherapeut respecteert de persoonlijke levenssfeer van de patiënt en onthoudt zich van verbale en fysieke intimiteiten."

Een fysiotherapeut bevindt zich vaak in een één op één behandelrelatie met een patiënt. Het is van belang om je als fysiotherapeut iedere dag weer te realiseren dat je in een afhankelijkheidsrelatie werkt waarbij de patiënt zich in een kwetsbare positie bevindt, of kan bevinden. Naast dat fysiotherapie in een één op één setting plaatsvindt, is er sprake van fysieke aanrakingen, soms ook in intiem gebied.

De fysiotherapeut moet zich bewust zijn van het feit dat dit onprettig of ingrijpend kan zijn voor een patiënt. Dit vereist een serieuze verplichting tot het geven van uitleg en vragen van toestemming aan de patiënt. Hierbij houd je als fysiotherapeut ook rekening met persoonlijke opvattingen en omstandigheden van een patiënt. Op deze manier zorgt de fysiotherapeut voor een veilige zorgomgeving.

Wij adviseren om grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar te maken onder collega's. Als praktijk kun je ook iemand aanwijzen als vertrouwenspersoon. Je kunt dit kenbaar maken aan alle mensen in de praktijk. Daarnaast is er voor patiënten altijd de mogelijkheid om een klacht in te dienen tegen een zorgverlener. Kijk hiervoor op www.defysiotherapeut.com

Heb je vragen over de [Beroepscode voor de Fysiotherapeut](#) of heb je een juridisch of medisch-ethisch dilemma, dan kun je ook contact opnemen met het KNGF. Dat kan op telefoonnummer 033-467 29 64 of per e-mail: ledenadvies@kngf.nl

Praktijksituaties

Onbedoeld groeit de band steeds hechter (persoonlijk contact, facebook, whatsapp enz). Grenzen vervagen

---

Er is een trauma in de voorgeschiedenis waardoor een patient zich sneller bedreigd voelt

---

Je word verliefd

Je had een rotbui en hebt de patient niet zo netjes behandeld

---

Je hebt een aversie tegen iemand en wil de behandeling stop zetten

Casuïstiek

De stem van..

Nederlandse Vereniging
voor Manuele Therapie

'Tegen andere patiënten die iets soortgelijks meemaken, wil ik zeggen dat het heel moedig is als je dit durft te bespreken.'

Iva

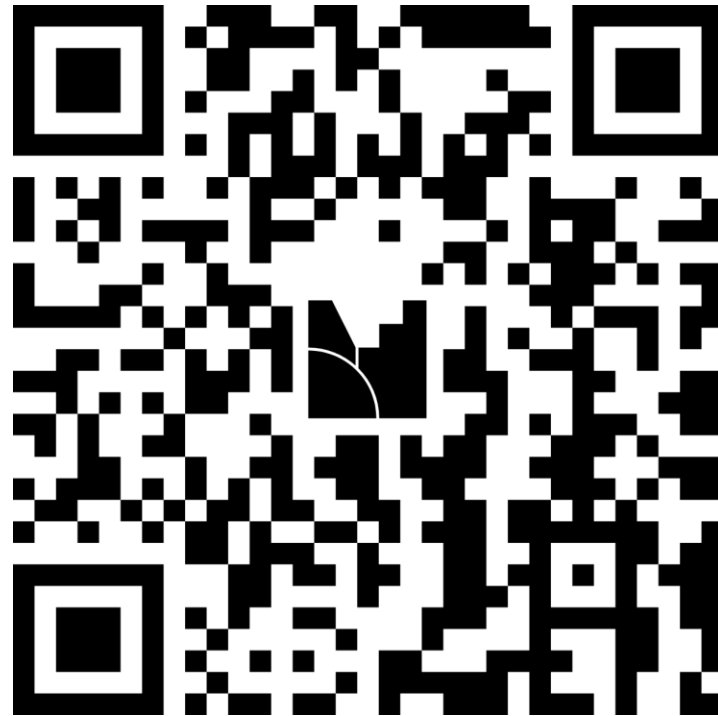
Dit verhaal is ingesproken door een zinnestricte.

Meer weten? Bezoek onze websitepagina over (Seksueel) Grensoverschrijdend Gedrag (SGOG)

Casuistiek Stelling

Mentimeter:

Verliefd, wat nu?

- In de **Beroepscode voor de Fysiotherapeut** van het KNGF staat:
- *“Indien de fysiotherapeut vermoedt dat bij de patiënt affectieve of seksuele gevoelens een rol spelen, is het voor de fysiotherapeut **noodzakelijk de patiënt er tactvol op te attenderen dat deze gevoelens niet kunnen worden beantwoord en is het noodzakelijk de behandeling over te dragen.** Ook als bij de fysiotherapeut zelf of wederzijds dergelijke gevoelens een rol spelen draagt de fysiotherapeut de behandeling over. Vervolgens neemt de fysiotherapeut een **gepaste afkoelingsperiode in acht** waarvan de duur afhankelijk is van de aard van de behandelrelatie. Tijdens deze afkoelingsperiode neemt de fysiotherapeut afstand van de patiënt.”*

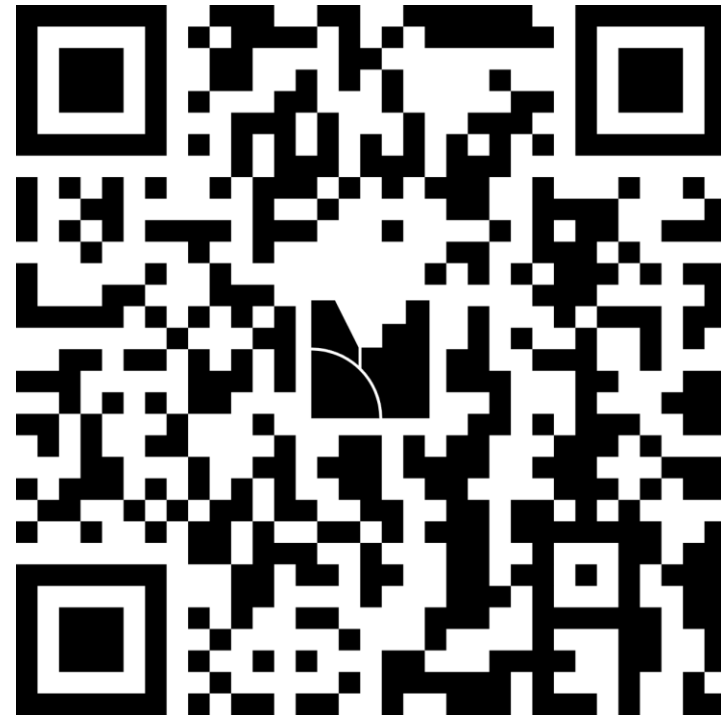
Verliefd, wat nu?

- De duur van deze afkoelingsperiode is niet exact vastgelegd en hangt af van de aard van de behandelrelatie en de mate van afhankelijkheid die bestond.
- Het uitgangspunt is dat bij de start van een affectieve of seksuele relatie er bij de voormalige patiënt sprake moet zijn van vrijwilligheid en dat enige vorm van afhankelijkheid, zoals die in de regel bij een behandelrelatie bestaat, niet meer van invloed is.

Verliefdheden en aantrekkingskracht komen vaak voor (70-90%) .

Heb jij hier wel eens mee te maken gehad?

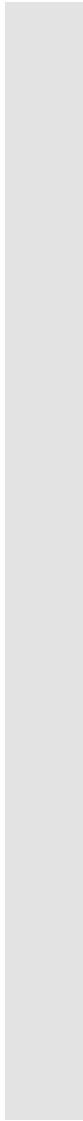
Mentimeter:

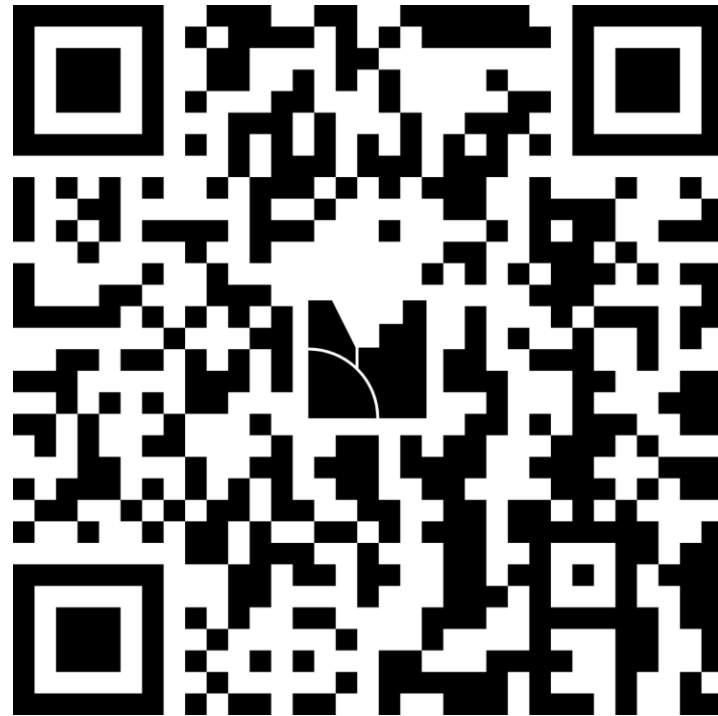
Grensoverschrijdend gedrag van collega's

Het blijkt dat het overgrote deel van de zorgmedewerkers ervaringen heeft met dat een collega grensoverschrijdend gedrag heeft vertoond. Wat doe je dan?

Wat vind je van
dit thema?

Mentimeter:

Casuïstiek, let
op dit kan als
schokkend
worden ervaren

De stem van..

'Ik werd steeds afhankelijker van hem.'

Emma

Dit verhaal is ingesproken door een mannequin.

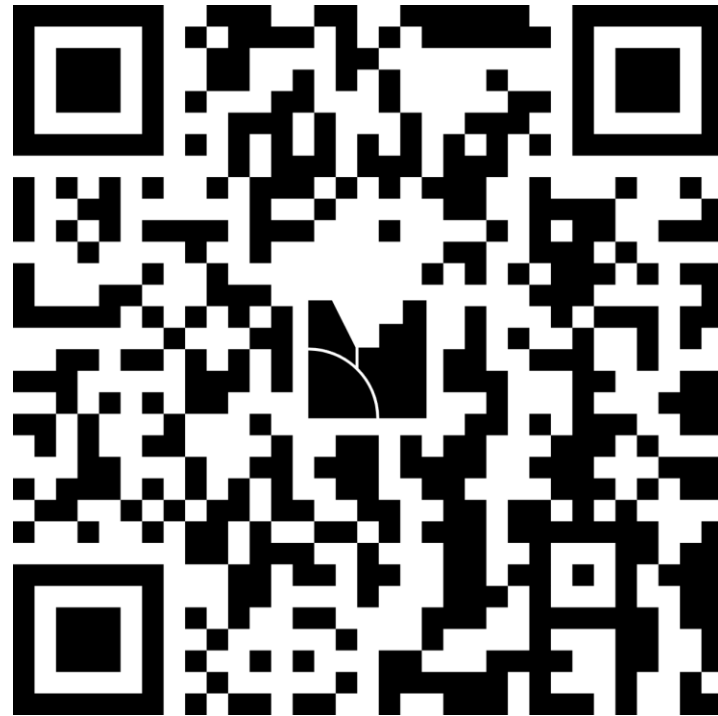
Meer weten? Bezoek onze websitepagina over (Seksueel) Grensoverschrijdend Gedrag (SGOG)

Nederlandse Vereniging
voor Manuele Therapie

Casuïstiek Stelling

Mentimeter:

A row of white chess pawns is arranged in a line, receding into the background. In the center of the row, one pawn is red, standing out from the others. The background is a solid dark grey.

Ongepast seksueel gedrag van patienten

Inappropriate Patient Sexual Behavior (IPSB) wordt gedefinieerd als elk seksueel getint gedrag van een patiënt dat door de therapeut als ongepast wordt ervaren. Dit omvat seksuele opmerkingen, avances, ongepaste aanrakingen of andere vormen van seksuele intimidatie (Cambier et al., 2018).

Ongepast
Seksueel
Gedrag van
Patiënten

Hoe vaak komt het voor van therapeut naar patiënt?

- Uit meerdere onderzoeken blijkt dat grensoverschrijdend gedrag door patiënten richting therapeuten veel voorkomt.
- Boissonnault et al. (2017) rapporteerden dat **84%** van de fysiotherapeuten en studenten in de Verenigde Staten tijdens hun carrière te maken heeft gehad met IPSB, waarbij **47%** dit in de afgelopen 12 maanden ervaarde.
- McComas et al. (1993) vonden vergelijkbare resultaten, waarbij **80,9%** van de respondenten IPSB rapporteerde, inclusief ernstige vormen zoals seksuele intimidatie en handtastelijkheden.

Impact?

Het ervaren van IPSB kan leiden tot psychologische stress, angst, verminderde werktevredenheid en zelfs overwegingen om het beroep te verlaten (Boissonnault et al., 2017).

Cambier et al. (2018) benadrukken dat therapeuten vaak informele strategieën gebruiken om met IPSB om te gaan, wat niet altijd effectief is en kan bijdragen aan verhoogde stressniveaus.

Grensoverschrijdend gedrag van patiënten kan strafrechtelijk vervolgd worden onder artikelen van het Wetboek van Strafrecht, zoals:

Artikel 246: Seksuele intimidatie.

Artikel 300: Mishandeling.

Therapeuten hebben het recht om aangifte te doen bij de politie als zij slachtoffer zijn van dergelijke handelingen (Wetboek van Strafrecht, n.d.).

Wetgeving

Stappenplan

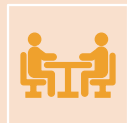
Herkennen van het Gedrag:
Wees alert op signalen van ongepast gedrag.

Benoemen en Grenzen Stellen:
Communiceer duidelijk en professioneel.

Documenteren: Leg alle details van het incident vast.

Melden: Informeer leidinggevenden en volg interne procedures.

Beëindigen van Behandelrelatie:
Volg de richtlijnen van het KNGF indien nodig.

Nazorg: Zoek ondersteuning bij collega's of professionele hulpverleners.

Handreiking Niet-aangaan of beëindiging van de geneeskundige behandelingsovereenkomst

Indien er sprake is van strafrechtelijke delicten mag de relatie uiteraard direct verbroken worden.

In alle andere gevallen is het van belang de handreiking van het KNGF te volgen

Beeindigen
behandelrelatie

Zeer onheus of agressief gedrag van de patiënt

Om tot beëindiging van de behandelrelatie vanwege het gedrag van een patiënt te kunnen overgaan moet er sprake zijn van een ernstige situatie waarbij er geen zicht meer is op herstel van de relatie tussen de partijen. Het kan hier gaan om verschillende vormen van gedrag die als voldoende reden worden beschouwd. Hierbij kan worden gedacht aan een patiënt die zich herhaaldelijk discriminerend, seksistisch of uiterst negatief uitlaat tegenover de hulpverlener of anderen. Andere voorbeelden zijn fysieke agressie, overlast veroorzaken, (seksueel) grensoverschrijdend gedrag, stalking en bedreiging.

Als een patiënt zich onheus gedraagt dan is het de verantwoordelijkheid van de fysiotherapeut om te proberen de relatie te herstellen. Over het algemeen wordt een enkele onheuse gedraging of opmerking door de (tucht)rechter niet gezien als voldoende gewichtige reden om de behandelingsovereenkomst eenzijdig op te zeggen. Incidenteel onaangepast gedrag moet worden getolereerd. De fysiotherapeut moet onderzoeken en/of proberen of herstel van de relatie nog mogelijk is. Pas als dat echt niet lukt en de patiënt blijft het gedrag herhalen kan de behandelingsovereenkomst worden beëindigd. Een uitzondering op die regel is dat het eenmalig gedrag van de patiënt zo extreem is dat niet van de fysiotherapeut gevraagd kan worden om de behandelingsovereenkomst voort te zetten.

Soms komt onheus gedrag of agressie voort uit de (psychische) aandoening van de patiënt. In een dergelijk geval moet de fysiotherapeut nog terughoudender zijn met het beëindigen van de behandelingsovereenkomst. Naarmate de patiënt minder verantwoordelijk kan worden gehouden voor zijn gedrag, des te terughoudender de fysiotherapeut moet zijn bij het beëindigen van de behandelingsovereenkomst. Er dient een zorgvuldige afweging worden gemaakt tussen het onthouden van de benodigde zorg aan de patiënt en wat er in redelijkheid van de fysiotherapeut kan worden gevergd. Dergelijke overwegingen en de acties die zijn ondernomen om de relatie te herstellen moeten worden genoteerd in het dossier van de patiënt. Belangrijk is vooral dat de fysiotherapeut moet kunnen aantonen dat deze alles heeft gedaan om de relatie te herstellen tot een aanvaardbare situatie.

Koninklijk Nederlands
Genootschap voor
Fysiotherapie (KNGF).
(2020). *Handreiking
voor het omgaan met
grensoverschrijdend
gedrag van patiënten*.
Amersfoort: KNGF.

- Het KNGF adviseert de volgende stappen bij het overwegen van het beëindigen van de behandelrelatie:
- 1. **Communicatie met de Patiënt:** Bespreek het ongepaste gedrag openlijk met de patiënt en leg uit waarom het gedrag onacceptabel is. Geef duidelijk aan welke grenzen er zijn overschreden en waarom dit problematisch is voor de behandelrelatie.
- 2. **Mogelijkheid tot Verbetering:** Geef de patiënt de kans om zijn of haar gedrag te verbeteren. Maak afspraken over gewenst gedrag en leg deze vast.
- 3. **Documentatie:** Leg alle gesprekken, afspraken en incidenten nauwkeurig vast in het patiëntendossier. Dit omvat datum, tijd, inhoud van het gesprek en de reactie van de patiënt.
- 4. **Consultatie:** Bespreek de situatie met collega's, een leidinggevende of een vertrouwenspersoon om objectiviteit te waarborgen en advies in te winnen over de te nemen stappen.
- 5. **Schriftelijke Waarschuwing:** Indien het ongepaste gedrag voortduurt, kan een schriftelijke waarschuwing worden gegeven waarin de consequenties van aanhoudend gedrag worden uitgelegd, inclusief de mogelijkheid van beëindiging van de behandelrelatie.
- 6. **Beëindiging van de Behandelrelatie:** Als de patiënt na herhaalde waarschuwingen geen verbetering toont, kan de behandelrelatie op een zorgvuldige en professionele manier worden beëindigd. Informeer de patiënt schriftelijk over het besluit en de redenen daarvoor. Bied, indien mogelijk, hulp aan bij het vinden van een andere zorgverlener.
- 7. **Melding aan Relevante Instanties:** In gevallen van ernstig grensoverschrijdend gedrag kan het noodzakelijk zijn om melding te maken bij relevante autoriteiten of instanties, zoals de politie of een tuchtcollege.
- 8. **Nazorg voor de Therapeut:** Zorg voor eigen ondersteuning en reflectie na het beëindigen van de behandelrelatie. Dit kan via supervisie, intervisie of professionele hulp.

Belangrijk: Het is essentieel om tijdens dit hele proces de rechten van de patiënt te respecteren en te handelen volgens de professionele en ethische richtlijnen.

Het abrupt beëindigen van een behandelrelatie zonder de patiënt de kans te geven om zijn of haar gedrag te verbeteren, kan onprofessioneel zijn en leiden tot klachten of juridische gevolgen.

*"Door eerdere ervaringen met de patiënt ontbreekt
een vertrouwensbasis
Het kan gebeuren dat zich een patiënt aanmeldt,
waarmee de fysiotherapeut in een eerdere
behandelingsrelatie of tijdens een waarneming
(onoverbrugbare) problemen heeft gehad.
Onder de voorwaarde dat weigering **niet
lichtvaardig** gebeurt en dat de vertrouwensbasis
aantoonbaar ontbreekt mag in een dergelijk geval
(gemotiveerd) worden besloten om geen
behandelingsovereenkomst aan te gaan"*

Handreiking "niet
opnieuw aangaan
behandelrelatie"

Casuïstiek

De stem van..

*'Ik denk dat ik wel voorzichtiger ben geworden
in hoe iemand op mij reageert.'*

Marleen

Dit verhaal is ingesproken door een stenoactrice.

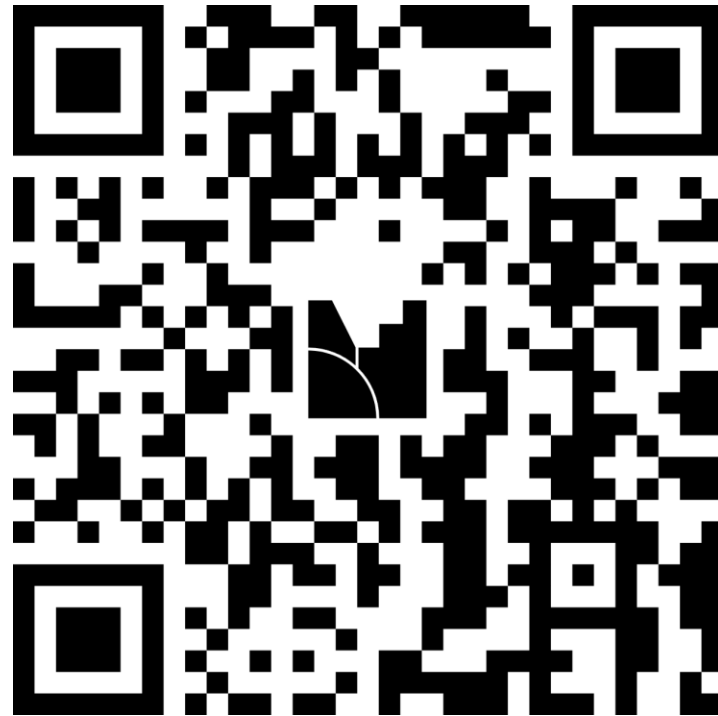

Meer weten? Bezoek onze landingspagina over (Seksueel) Grensoverschrijdend Gedrag (SGOG)

Casuistiek Stelling

Mentimeter:

Wat vinden jullie er van
dat het zo moeilijk is om
een behandelrelatie te
verbreken?

Preventie

Richting patiënten:

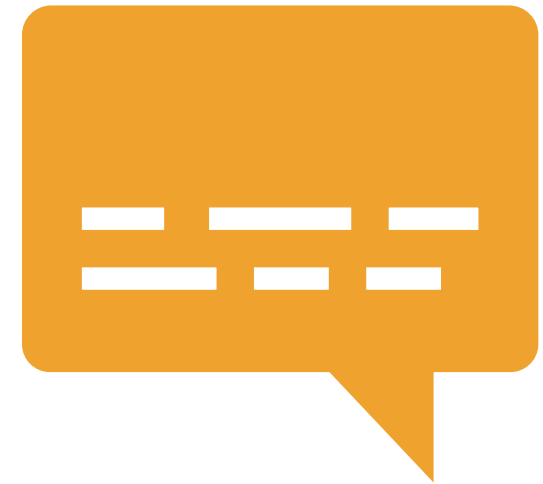
Voorlichting “wat is normaal”

Het mee kunnen brengen van een chaperonne

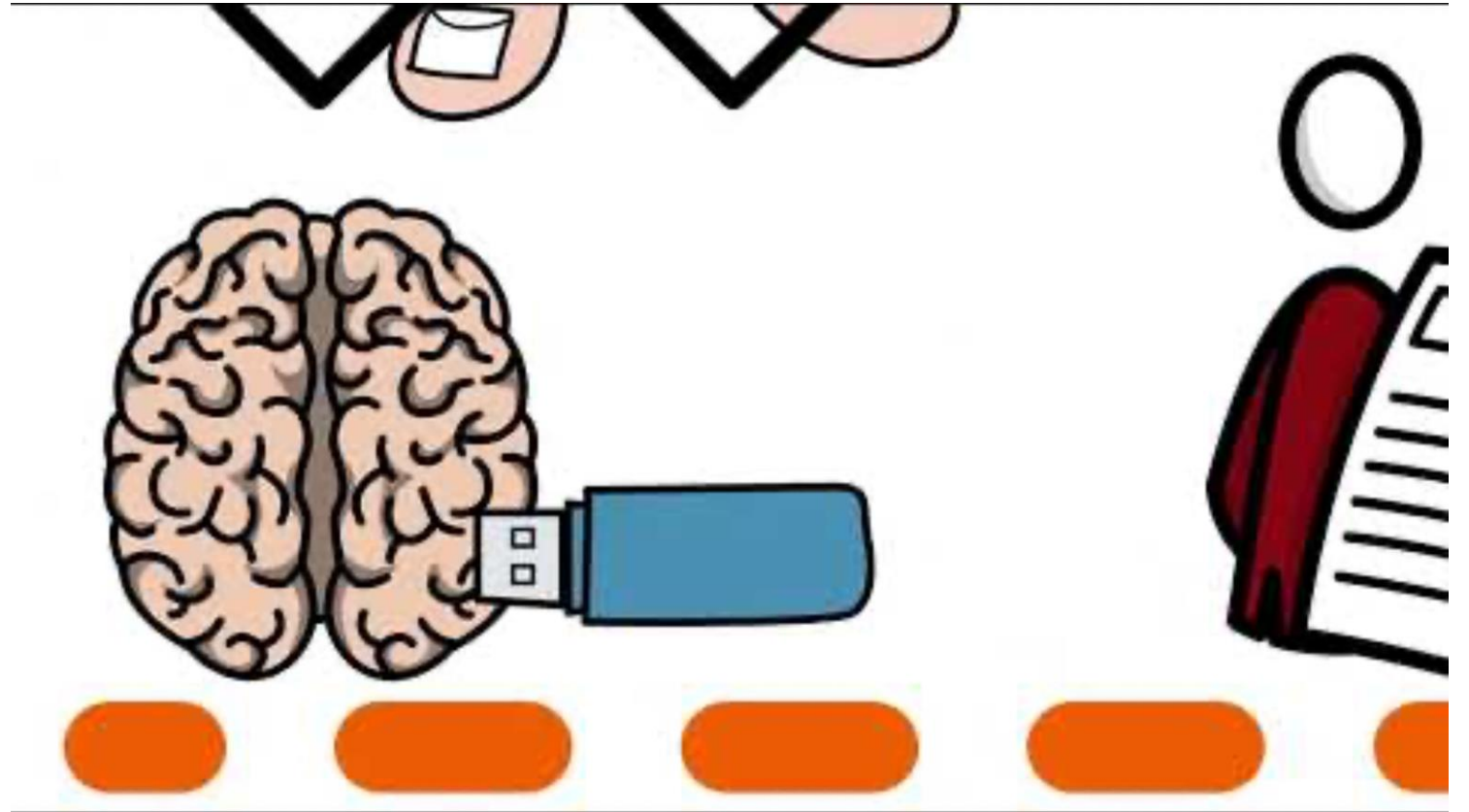
Open communicatie (triggers)

Intercollegiaal:

Trainingen en intervisie

Voorlichtingsfilmpje

Voor meer
praktische
tools kijk
op:

<https://www.kngf.nl/bi/nvmt/beroepsinhoud-manuele-therapie/sgog-praktijkinformatie/>

A background image showing a group of people in a meeting or workshop. Many hands are raised, suggesting an interactive session. The image is dimmed and has a dark overlay. The text is centered on the left side of the image.

Psychologische onveiligheid op de werkvloer

Psychologische onveiligheid binnen teams verwijst naar een werkomgeving waarin medewerkers zich niet veilig voelen om zich uit te spreken, fouten toe te geven of zorgen te delen zonder angst voor negatieve consequenties (Edmondson, 1999).

Psychologische veiligheid is cruciaal voor effectieve samenwerking en patiëntenzorg. Een gebrek hieraan kan leiden tot verminderde teamprestaties en verhoogde stress (Edmondson, 1999).

Voorbeelden van Onveiligheid

Pesten en Discriminatie:

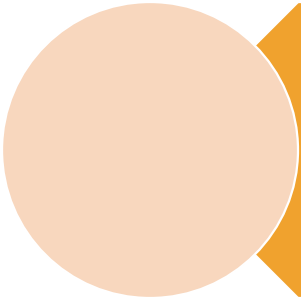
Negatieve bejegening op basis van persoonlijke kenmerken.

Seksuele Intimidatie:

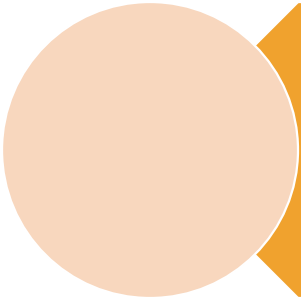
Ongewenste seksuele avances of opmerkingen.

Machtsmisbruik: Misbruik van hiërarchische posities binnen het team.

Volgens de Arbeidsomstandighedenwet zijn werkgevers verplicht om:

een beleid te voeren ter voorkoming van psychosociale arbeidsbelasting, waaronder pesten en intimidatie (Arbowet, 1998).

zorg te dragen voor de veiligheid en gezondheid van werknemers, inclusief het voorkomen van psychosociale arbeidsbelasting (Arbowet, 1998).

Risico-Inventarisatie: Werkgevers moeten risico's in kaart brengen en maatregelen nemen.

Voorlichting en Onderwijs: Werknemers moeten geïnformeerd worden over risico's en preventie.

Preventiemedewerker: Aanstellen van een persoon die zich richt op de arbeidsomstandigheden binnen de organisatie.

Arbeidsomstandighedenwet

Werkgevers: Moeten actief beleid voeren tegen grensoverschrijdend gedrag en een veilige meldcultuur bevorderen.

Werknemers: Dienen bij te dragen aan een veilige werkomgeving en incidenten te melden.

Verplichtingen van Werkgevers en Werknemers

Casuïstiek

De stem van..

Nederlandse Vereniging
voor Manuele Therapie

'Zorg hoort ten alle tijden veilig te zijn en zeker in ons beroep.'

Lucas

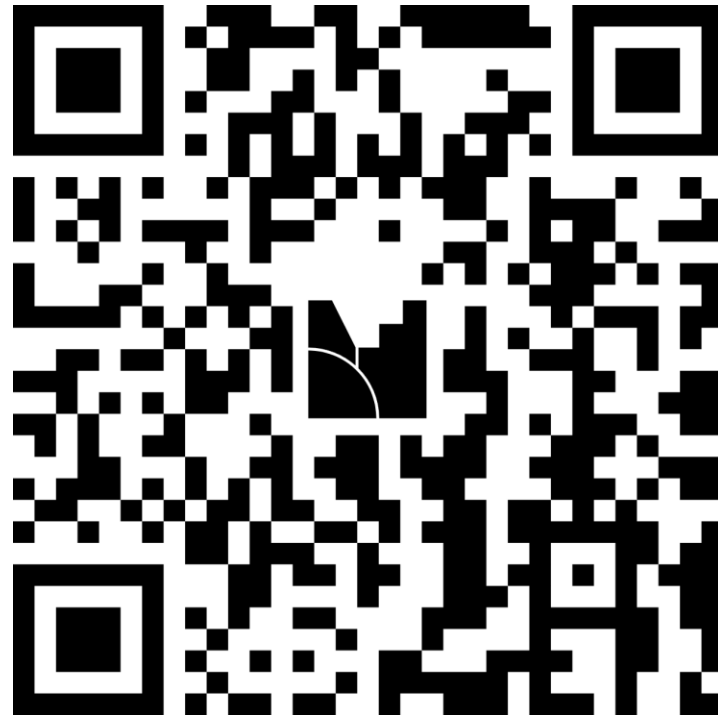
Dit verhaal is ingesproken door een manacient.

Meer weten? Bezoek onze landingspagina over (Seksueel) Grensoverschrijdend Gedrag (SGDG)

Casuistiek Stelling

Mentimeter:

Meer informatie?

Lees je in

Wacht niet tot het fout gaat

Psychologische veiligheid
gaat over nu én morgen

NIP Nederlands
Instituut van
Psychologen

➤ Nieuwe wet seksuele misdrijven

Iedereen moet zich overal veilig kunnen voelen, zonder dat iemand je ongewenst seksueel lastigvalt. Bekijk wat de nieuwe wet inhoudt, waar je terecht kunt voor hulp en hoe we seksueel grensoverschrijdend gedrag voorkomen.

Elkaars wensen en grenzen herkennen, erkennen en respecteren

Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel
grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld

13 januari 2023

Handreiking

Cultuurverandering op de werkvloer

Over preventie en de aanpak van
seksueel grensoverschrijdend gedrag

